

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาสังคมและค่านิยมของเยาวชนไทยในรายการโทรทัศน์ "หลุมดำ" เป็นการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสังคมและค่านิยมด้านลบของเยาวชนสังคมไทยที่ปรากฏในรายการ "หลุมดำ" ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลในการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์ แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล และแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

1. แหล่งข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์

คือ เทปรายการโทรทัศน์ รายการ "หลุมดำ" กลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสังคมและค่านิยมของเยาวชนไทย จำนวน 32 ตอน

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

คือ บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตรายการมากที่สุด โดยเป็นผู้ริเริ่ม โปรดิวเซอร์ ผู้ดำเนินรายการ และกรรมการผู้จัดการและผู้ก่อตั้งบริษัท ทีวีบูรพา จำกัด ผู้ผลิตรายการ "หลุมดำ" นั่นคือ คุณสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ โดยจะสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงเจตนารมณ์ในการสะท้อนปัญหาสังคมและค่านิยมด้านลบของสังคมไทยปัจจุบันของรายการ เพื่อนำมาใช้ประกอบการศึกษา แหล่งข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์

3. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

แบ่งข้อมูลเอกสารออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 เอกสารเบื้องต้น คือ เอกสารที่ใช้ในการศึกษาค้นหาข้อมูลเบื้องต้น อันได้แก่ เอกสาร บทความ หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ บทสัมภาษณ์ผู้ผลิต รวมทั้งรายชื่อและบทประชาสัมพันธ์เนื้อหาในตอนต่างๆ ของรายการ "หลุมดำ" ใน Website บริษัท ทีวีบูรพา จำกัด ตลอดจนสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่องนี้

1.2 เอกสารสำคัญ คือ เอกสารที่ใช้ในการศึกษาเนื้อหาของรายการ "หลุมดำ" อันได้แก่

- บทประชาสัมพันธ์เนื้อหาของรายการ "หลุมดำ" ตอนต่างๆ จาก website บริษัท ทีวีบูรพา จำกัด
- ข้อความจากกระดานสนทนาใน website บริษัท ทีวีบูรพา จำกัด ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา
- ข้อความจากกระดานสนทนาใน website ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการจะศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาจากรายการ "หลุมดำ" ที่เริ่มออกอากาศตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2549 ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ จำนวนทั้งสิ้น 62 ตอน

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสังคมและค่านิยมของเยาวชนไทยในรายการ "หลุมดำ" ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ใช้ในการศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสังคมและค่านิยมของเยาวชนไทย เป็นจำนวนทั้งสิ้น 32 ตอน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อตอน	วันที่ออกอากาศ
1.	ห้องแซท ห้องโถว จำเอะออนไลน์ ในชุมชนไซเบอร์สเปค 1	4 มิ.ย 2548
2.	ห้องแซท ห้องโถว จำเอะออนไลน์ ในชุมชนไซเบอร์สเปค 2	11 มิ.ย 2548
3.	ผู้สื่อข่าวจากโลกสีหม่น	18 มิ.ย 2548
4.	นักศึกษาในโลกราตรี	25 มิ.ย 2548
5.	จ้าวโลก...คนเคยใหญ่	9 ก.ค 2548
6.	ผู้ชายขายน้ํา	16 ก.ค 2548
7.	ทอมบอย...ฟ้าลิขิตหรือชีวิตที่เลือกแล้ว	23 ก.ค 2548
8.	โลกหลอนหลอนของเด็กดมกาว	30 ก.ค 2548
9.	เด็กหนีเรียน	6 ส.ค 2548
10.	เกมส์ออนไลน์ : การแข่งขันที่ไม่รู้จบ	13 ส.ค 2548
11.	การ์ตูนสายพันธุ์ใหม่ ใครคือเหยื่อ	20 ส.ค 2548
12.	โลกนอกห้องเรียนของเด็กนอกรกรอบ	27 ส.ค 2548
13.	นักศึกษาแม่ลูกอ่อน	3 ก.ย 2548
14.	จากนั่งตู้ สุ..นักศึกษาไซดไลน์	10 ก.ย 2548
15.	กว่าจะรู้เพียงสา	17 ก.ย 2548
16.	"เลือ้อออฟโรด กระโปรงไหลดเตี้ย" แฟชั่นชุดนักศึกษา 2005	1 ต.ค 2548
17.	กลัวอ้วนไม่กลัวตาย ภัยร้ายคนอยากผอม	12 พ.ย 2548
18.	ค่าให้การของผู้ต้อหาคดีโทรมหญิง	24 ก.ย 2548
19.	เด็กหลง 1 ..โลกโดดเดี่ยว ที่ไม่เดียวตาย ของเด็กเร่ร่อน	15 ต.ค 2548
20.	เด็กหลง 2 ..สิ้นสุดการเดินทางของเด็กเร่ร่อน	22 ต.ค 2548
21.	คักดีศรีสถาบัน ตำนานแค้นอมตะ	3 ธ.ค 2548
22.	ฆ่าตัวตาย..ทางเลือกที่ไม่ใช่ทางเลือก	21 ม.ค 2549
23.	"ทำแท้ง" สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง	18 ก.พ 2549
24.	มือถือ โทรศัพท์หรือเครื่องประดับในโลกทุนนิยม	18 มี.ค 2549
25.	สวยด้วยศัลยกรรม งามหรืออม	13 พ.ค. 2549
26.	บอลพนันขันต่อ คนพนันขันแตก	1 ก.ค. 2549

ลำดับที่	ชื่อตอน	วันที่ออกอากาศ
27.	ภาษาไทยแตกแถว พจนานุกรมฉบับลักขชาติ	30 ก.ค. 2549
28.	กระโปรงบานขาซ่า มาเพียชาลัน	20 ส.ค. 2549
29.	เฮดส์ 1	3 ก.ย. 2549
30.	เฮดส์ 2	10 ก.ย. 2549
31.	"ไคโยตี้" นักล่าในโลกรাত্রี	16 ก.ย. 2549
32.	"อโกโก้ บอย" ผู้ชายชายไพร่	23 ก.ย. 2549

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มีวิธีการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์ จะทำการขออนุญาตทำสำเนารายการหลุมดำกลุ่มตัวอย่างจากบริษัท ทีวีบูรพา จำกัด และจะชมรายการกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเรื่องละ 2 ครั้ง โดยจะเก็บรวบรวมข้อมูลให้เสร็จเป็นรายเรื่องไป ในการชมรายการกลุ่มตัวอย่างครั้งที่ 1 จะทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่รายการนำเสนออย่างกว้างๆ พร้อมกับใส่สัญลักษณ์ลงใน "ตารางภาพรวมการสำรวจปัญหาสังคมในรายการ "หลุมดำ" และ "ตารางภาพรวมการสำรวจค่านิยมด้านลบของเยาวชนในรายการ "หลุมดำ" เมื่อพบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา และในการชมครั้งที่ 2 จะลงรายละเอียดของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษาลงใน "ตารางบันทึกเนื้อหาแยกตามแนวคิดปัญหาสังคมแต่ละแนวคิด" และ "ตารางบันทึกเนื้อหาแยกตามแนวคิดค่านิยมแต่ละแนวคิด" จนได้รายละเอียดของสิ่งที่ต้องการศึกษาคงถ้วน
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทบุคคล จะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) คือ คุณสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ โดยการบันทึกเทประหว่างการสัมภาษณ์ มีสมุดจดข้อมูลสำคัญและข้อสังเกตที่ได้ขณะสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทเอกสาร จะทำการรวบรวมเอกสารสำคัญอันเกี่ยวเนื่อง และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจาก www.tvburabha.com ซึ่งเป็น website ของบริษัท ที่วีบุรพา จำกัด รวมทั้งค้นคว้าเอกสาร บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทวิจารณ์รายการ บทสัมภาษณ์ผู้ผลิต ตลอดจนสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ โดยการค้นคว้าจากห้องสมุด อินเทอร์เน็ต และร้านขายหนังสือต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน คือ

1. วิเคราะห์การสะท้อนปัญหาสังคมของเยาวชนในรายการ "หลุมดำ" ว่าได้สะท้อนประเด็นปัญหาอะไรบ้าง โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหา และแนวคิดปัญหาสังคมและการแบ่งประเภทปัญหาสังคมที่ใช้กันโดยทั่วไปเป็นกรอบในการศึกษา โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากชมรายการกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 ตอน แล้วพิจารณาจาก

- 1) บทนำเข้าสู่รายการและบทสรุปรายการโดย "ผู้ดำเนินรายการ"
- 2) บทบรรยายโดย "ผู้ดำเนินรายการ"
- 3) บทสนทนาระหว่าง "ทีมงานหลุมดำ"
- 4) บทสัมภาษณ์หรือบทสนทนาระหว่าง "ทีมงานหลุมดำ" กับ "คนต้นเรื่อง"
- 5) บทสัมภาษณ์หรือบทสนทนาระหว่าง "ทีมงานหลุมดำ" กับคนอื่น ๆ
- 6) บทสนทนาระหว่าง "คนต้นเรื่อง" กับคนอื่น ๆ
- 7) บทสนทนาระหว่างคนอื่น ๆ ในเรื่อง
- 8) ภาพและภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในรายการ
- 9) กิริยาอาการหรือการกระทำของ "คนต้นเรื่อง"
- 10) กิริยาอาการหรือการกระทำของคนอื่น ๆ

2. วิเคราะห์การสะท้อนค่านิยมของเยาวชนในรายการ "หลุมดำ" ว่าได้สะท้อนค่านิยมด้านใดบ้าง โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหา และแนวคิดค่านิยมของเยาวชน 19 ด้านที่แจกแจงมาจาก "ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบันจนกลายเป็นค่านิยมที่ไม่่น่านิยม" เป็น

กรอบในการศึกษา โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากการชมรายการกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 ตอน แล้วพิจารณาจาก

- 1) บทนำเข้าสู่รายการและบทสรุปจบรายการโดย "ผู้ดำเนินรายการ"
- 2) บทบรรยายถึงพฤติกรรมและค่านิยมของ "คนต้นเรื่อง" โดย "ผู้ดำเนินรายการ"
- 3) บทสัมภาษณ์หรือบทสนทนาระหว่าง "ทีมงานหลุมดำ" กับ "คนต้นเรื่อง"
- 4) บทสัมภาษณ์หรือบทสนทนาระหว่าง "ทีมงานหลุมดำ" กับคนอื่นๆ เกี่ยวกับ "คนต้นเรื่อง"
- 5) บทสนทนาระหว่าง "คนต้นเรื่อง" กับคนอื่นๆ
- 6) กิริยาอาการหรือการกระทำของ "คนต้นเรื่อง"
- 7) ภาพและภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในรายการ
- 8) ท่าทีหรือปฏิกิริยาที่คนใกล้ชิดหรือคนภายนอกที่มีต่อ "คนต้นเรื่อง"

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of analysis) 2 หน่วย คือ

1. รายเรื่อง (Items) หากเรื่องใดมีหลายตอนก็ให้นับรวมเป็นเรื่องเดียวกัน เช่น ตอนเด็กหลง 1 โลกโดดเดี่ยวที่ไม่เคยตายของเด็กเร่ร่อน และตอน เด็กหลง 2 สิ้นสุดการเดินทางของเด็กเร่ร่อน งานวิจัยนี้จะนับทั้ง 2 ตอน รวมเป็น 1 เรื่อง คือ "เด็กหลง" เป็นต้น

- หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสังคมของเยาวชนไทย มี 28 เรื่อง
- หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาที่สะท้อนค่านิยมของเยาวชนไทย มี 28 เรื่อง

2. แนวคิด (themes) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดแนวคิดปัญหาสังคมของเยาวชนไว้ 23 แนวคิด และแนวคิดด้านค่านิยมไว้ 19 แนวคิด ผู้วิจัยจะสำรวจแนวคิดดังกล่าวที่ปรากฏอยู่ อย่างหลากหลายในแต่ละเรื่อง (item) และจะบันทึกในแบบวิเคราะห์ที่สื่อว่าแนวคิดดังกล่าวปรากฏหรือไม่ปรากฏในรายการแต่ละเรื่อง โดยจะไม่นับความถี่ของการปรากฏของแต่ละแนวคิดในแต่ละเรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการ "หลุมดำ" ผู้วิจัยใช้แบบวิเคราะห์ที่สื่อดังนี้

1. ตารางบันทึกเนื้อหาแยกตามแนวคิดปัญหาสังคมแต่ละแนวคิด
2. ตารางแสดงภาพรวมการสำรวจปัญหาสังคมในรายการ "หลุมดำ"
3. ตารางบันทึกเนื้อหาแยกตามแนวคิดด้านค่านิยมด้านลบแต่ละแนวคิด
4. ตารางแสดงภาพรวมการสำรวจค่านิยมด้านลบในรายการ "หลุมดำ"

ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ คุณสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยอิงโครงสร้างปานกลาง เพื่อศึกษาเจตนารมณ์และทัศนคติของผู้ผลิตในการสะท้อนปัญหาสังคม และค่านิยมในรายการ "หลุมดำ"

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 บท ซึ่งมีประเด็นครอบคลุมดังนี้

บทที่ 4 เนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสังคม ผลการวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการนำเสนอแบบพรรณนาเนื้อหา (Description) ส่วนผลการสำรวจการปรากฏของปัญหาสังคม และผลการเปรียบเทียบการปรากฏของปัญหาสังคมในเชิงปริมาณจะนำเสนอในรูปแบบตาราง และแผนภูมิแท่ง

บทที่ 5 เนื้อหาที่สะท้อนค่านิยมของเยาวชนไทยในปัจจุบัน ผลการวิเคราะห์
เนื้อหาในเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการนำเสนอแบบพรรณนาเนื้อหา (Description) ส่วนผลการสำรวจ
การปรากฏของแนวคิดด้านค่านิยมและผลการเปรียบเทียบระดับเหตุผลของการกระทำที่สะท้อน
แนวคิดด้านค่านิยมในเชิงปริมาณจะนำเสนอในรูปแบบตารางและแผนภูมิแท่ง

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ